

9. IZOLOVANÉ HODNOTENIE RIZIKA

- rešpektovania rizika korekciou kritérií hodnotenia
- hodnotenie rizika regiónov a štátov,
- hodnotenie rizika nových produktov

Pri počítačových výstupoch sa „výnos – riziko“ hodnotili súčasne.

Teraz budeme hodnotiť izolovane výnos a izolovanie riziko.

Ako hodnotíme výnos? Výnos hodnotíme ako za istoty – výnos za istoty.

Výnos za istoty môžeme hodnotiť:

- na základe jedného kritéria, napr. zisku (prevádzkového HV),
- na základe viacerých kritérií – viackriteriálne hodnotenie.

Hodnotenie podnikateľského subjektu na základe jedného kritéria je v súčasnosti nedostatočné.

Pri viackriteriálnom hodnotení vystupujú kritéria, ktorým sa pridelujú váhy a varianty.

Metóda čiastkového hodnotenia

Kritérium	Váha	Variant I.	Variant II.	Variant III.
Prevádzkový HV	5	20 mil.	25 mil.	18 mil.
Investičné náklady	3	7 mil.	5 mil.	5 mil.
Suroviny z dovozu	2			
Ekológia	1	3	2	2

Variant, ktorého súčet kritérií tvorí najväčšiu sumu, je najlepší.

Kritéria:

- *kvantitatívne*
- *kvalitatívne* – tieto kritéria sa musia previesť na kvantitatívne kritéria.
Patria tu napr. škodlivosť prevádzky, nezávadnosť výrobkov atď.
Z nášho príkladu tu patrí ekológia, ktorej sme priradzovali body.

Pri každom kritériu treba zadať či ide o kvantitatívne, alebo kvalitatívne kritérium, ako aj to, či dané kritérium maximalizujeme alebo minimalizujeme.

Pri hodnotení rizika sa najčastejšie využíva **bodová metóda**.

Pri použití tejto metódy sa pre každý rozhodovací problém definujú faktory rizika a týmto faktorom rizika sa pridelia body zo zvolenej bodovej stupnice. Ide napr. o tieto faktory rizika: cena, náklady, technológia, trh, miera inovácie a pod. Čím je riziko väčšie, tým viac bodov sa priradí danému faktoru.

Ďalšia využívaná metóda je **metóda váženého súčtu bodov**.

Každému faktoru rizika sa určí bod zo zvolenej stupnice rizika. Rizikovejšiemu faktoru sa pridelí viac bodov.

Použitie výpočtovej techniky je zložitejšia, a to preto, lebo je náročná na odbornosť a taktiež na financie.

Metóda izolovaného hodnotenia sa používa pri hodnotení rizika nových produktov a pri hodnotení rizika regiónov a krajín (Country risk = Political risk).

Hodnotenie nových produktov: hodnotia sa tu tri faktory – trh, funkcia, technológia.

Ak projekt A má 15 bodov a projekt B má 10 bodov ⇒ projekt A je rizikovejší.

Hodnotenie regiónov a krajín: hodnotí sa tu investičná príťažlivosť.

Ohodnotenie rizika nového produktu

Trh	Funkcia	Technológia	Body
Rovnakí zákazníci Rovnaký systém distribúcie	Menšia zmena	Drobné zmeny	1
Rovnakí zákazníci Nový systém distribúcie	Veľká zmena	Aplikácia súčasnej úrovne technológie	2
Noví zákazníci Rovnaký systém distribúcie	Originálna funkcia (nová pre trh)	Originálna technológia	3
Noví zákazníci Nový systém distribúcie	Kópia funkcií výrobku iných firiem	Kópia technológií výrobkov iných firiem	4

Charakter inovácie produktu

Body

Menšie zdokonalenie, aplikácia bežnej technológie, štandardný výrobok bez patentovej ochrany, žiadny výskum a vývoj

5

Významné zdokonalenie charakteristík výrobku s originálnou úpravou disponibilných technológií, výrobok so štandardnou modifikáciou, obmedzená patentová ochrana, menší rozsah výskumu a vývoja

4

Nový výrobok (môže byť však napodobnený inými firmami) so štandardnými a špecifickými rysmi, obmedzená patentová ochrana, menší rozsah výskumu a vývoja

3

Nový výrobok s originálnou patentovo chránenou technológiou, významný rozsah výskumu a vývoja

2

Jedinečný originálny produkt, resp. systém, ktorý spôsobuje zastaranie existujúcich produktov, špičková patentovo chránená technológia, vysoký rozsah výskumu a vývoja

1

riziko

Čím väčšia miera inovácie, tým menšie riziko.

Miera inovácie

Čím menšia zmena, tým menšie riziko.

Hodnotenie rizika regiónov a krajín

TING – navrhol bodové hodnotenie.

V súčasnosti najviac vyhovujú na hodnotenie rizika regiónov a krajín komerčné inštitúcie.

Komerčné inštitúcie na hodnotenie rizika:

- 1) FROST AND SULLIVAN
- 2) BUSINESS INTERNATIONAL CORP.
- 3) INTERNATIONAL REPORT

Faktory rizika:

- Politická stabilita
- Ekonomická stabilita
- Menová a kurzová stabilita
- Repatriácia kapitálu a zisku
- Ochrana technológií
- Postoj k zahraničným investorom
- Systém prístupu k zahraničnému podnikaniu
- Kultúrne interakcie

Index IICR = Institutional Investor Credit Rating

Tento index je veľmi dôležitý, lebo sa vytvára na základe dotazníkov, ktoré sú posielané bankám, a tie hodnotia len tie krajiny, ktorým poskytujú pôžičky (ide tu teda o hodnotenie na základe príťažlivosti tej – ktorej krajiny). Je hodnotených asi 125 krajín.

Ratingové agentúry

Tieto agentúry vyhodnocujú finančnú silu hodnoteného objektu (banka, podnik, štát), jeho postavenie na trhu, prípadne legislatívne a politické riziká.

Rating = skratka, ktorá udáva pravdepodobnosť vzniku platobnej neschopnosti banky, podniku, či štátu.

Býva udeľovaný špecializovanými agentúrami a jeho „výroba“ je po odbornej stránke veľmi náročná.

Výhoda: môže ho použiť prakticky každý, k pochopeniu nie sú potrebné špeciálne vedomosti.

Hodnotí sa písmenami A, B, C, pričom A je najvyšší rating a C najnižší rating. Niektoré agentúry používajú aj hodnotenie D (default), a taktiež n/r (not rated), to znamená že krajina je nehodnotená.

Skupina podľa rizík insolventnosti	Credit Rating	Moody's	Standard and Poor's
Najvyššia kvalita	A1	Aaa	AAA
Vysoká kvalita	A2	Aa	AA
Vyšší stredný stupeň	A3	A	A
Stredný stupeň	B1	Bbb	BBB
Nižší stredný stupeň	B2	Bb	BB
Špekulatívny stupeň	B3	B	B
Nízka kvalita	C1	Ccc	CCC
Vysoko špekulatívny stupeň	C2	Cc	CC
Najnižší stupeň	C3	C	C

Treba vedieť jednotlivé stupnice + kniha podnikateľské riziko